

Naar meer eigentijds toetsen

6 handvatten

Tamara van Schilt-Mol

Tamara.vanschiltmol@han.nl

<https://www.han.nl/onderzoek/lectoraten/lectoraat-eigentijds-beoordelen-en-beslissen/>

<https://www.han.nl/onderzoek/samenwerken/kwaliteit-van-leren/producten/>

Programma

- *Waarom nadenken over eigentijds beoordelen en beslissen?*
- *Wat is eigentijds beoordelen en beslissen?*
- *Praktische handvatten*

Eigentijds beoordelen en beslissen

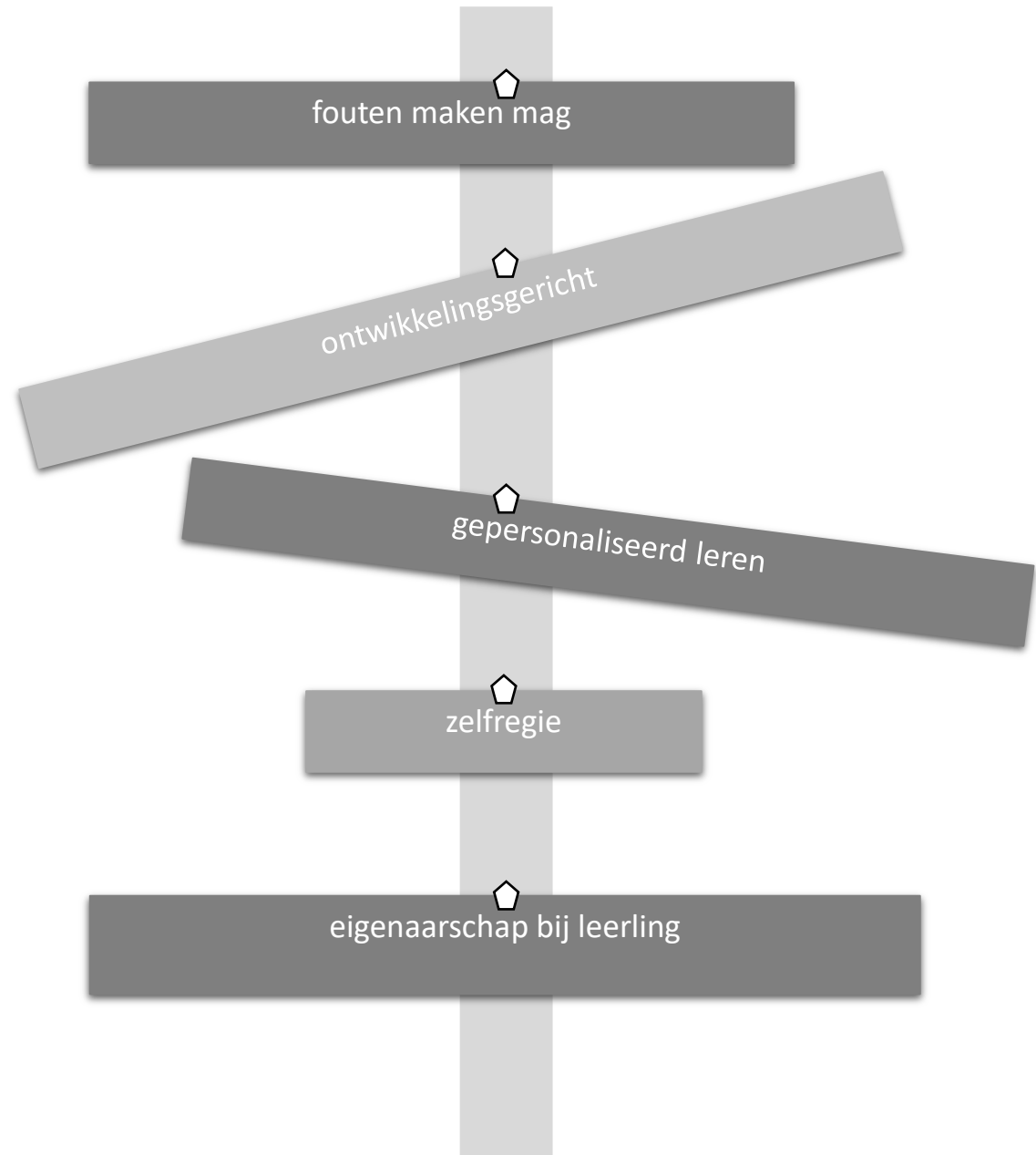
Functies van toetsen

1. *Leerfunctie:*
het stimuleren en sturen van het leren van leerlingen
2. *Beslisfunctie:*
het nemen van zorgvuldige beslissingen
3. *Evaluatiefunctie:*
het optimaliseren van het eigen handelen en de kwaliteit van het onderwijs

Discrepantie

Tussen visie en praktijk

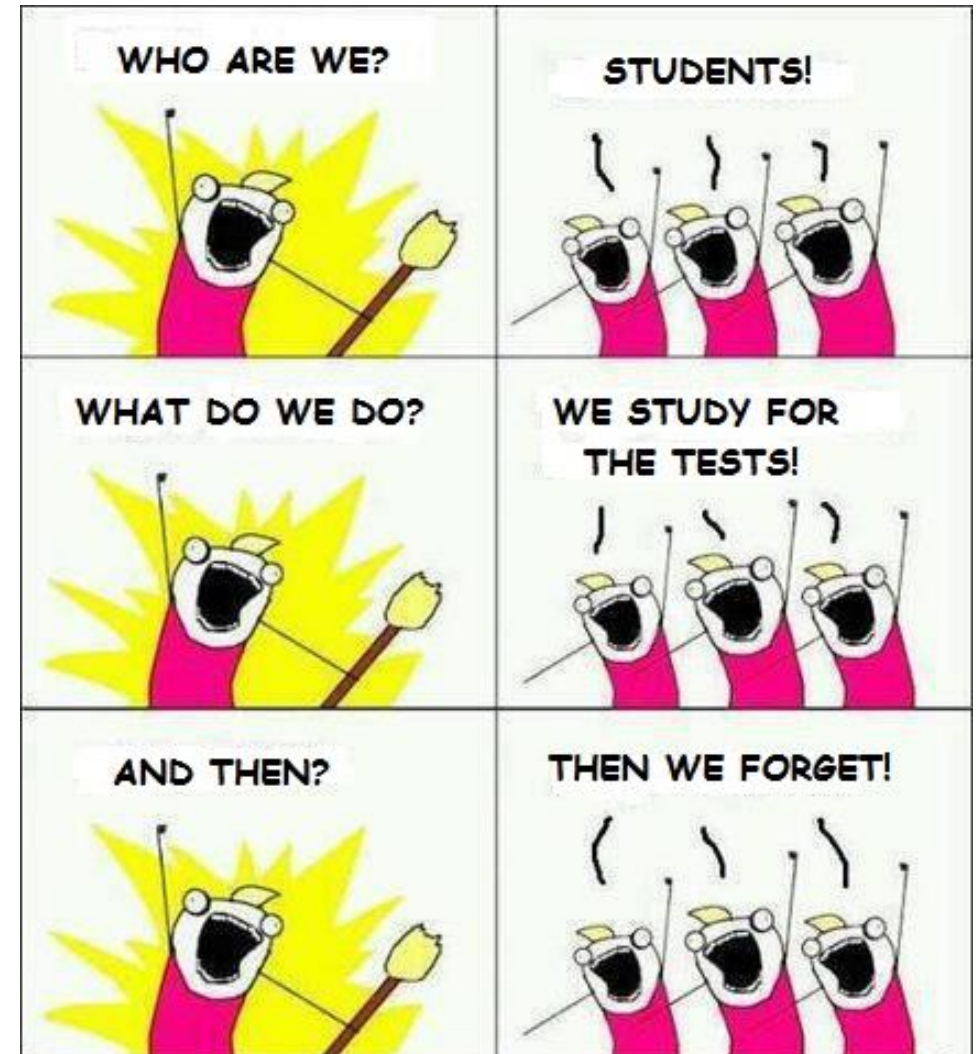

Stimuleren en sturen van leren

Discrepantie

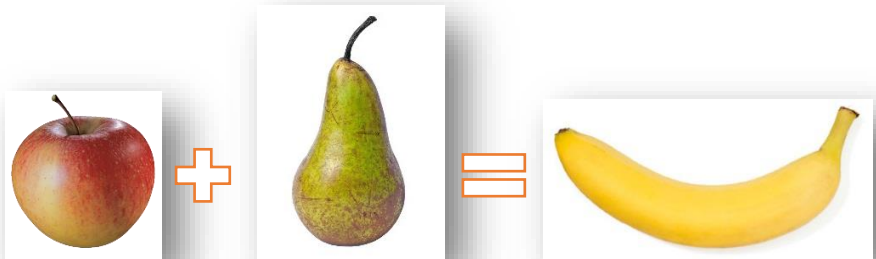
Geschiedenis is uitgevallen 😞 10:20

Dus nu geleerd voor niets 10:20

Nemen van zorgvuldige beslissingen

Discrepantie

$N_A =$

$6,023 \cdot 10^{23}$

Optimaliseren van de kwaliteit van het onderwijs

Discrepantie

Als je een kind al honderd keer iets hebt uitgelegd en hij snapt het nog niet, dan is niet het kind de langzame leerling.

OM
DENKEN

**Jongen (10) over toetsen:
'Volgens mij is de toets vooral voor de juf, zodat ze weet wat ze de volgende keer beter uit moet leggen.'**

OM
DENKEN

Uit: Omdenken is stom

Ben je er ervan bewust dat toetsen
het leren stuurt!

Kritische vraag:

Wat bepaalt hoe jij leert?

Je gaat een training volgen die afgesloten wordt met een toets. Wat ga jij leren?

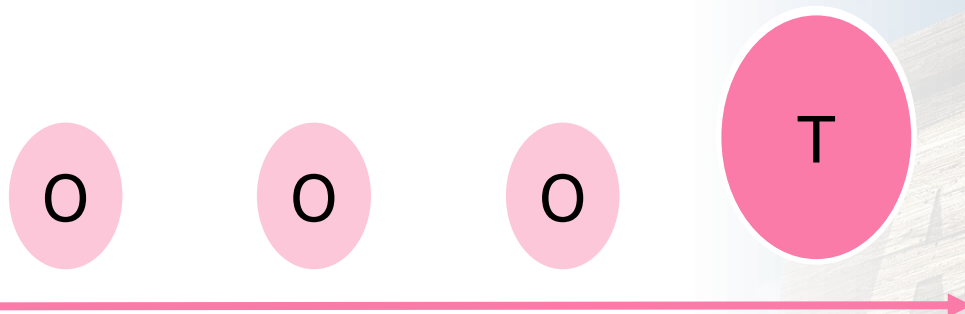
- Wat er in het boek staat?
- Wat de docent vertelt?
- Wat je zelf belangrijk vindt?
- Hoe je dat wat je leert, kunt toepassen in je eigen klas
- Of anders.....

Grote kans dat je leert wat er uiteindelijk in de toets van je verwacht wordt.

Toetsen stuurt het leren!

Toetsen stuurt het leren*!

Biggs, J. (1996). Enhancing teaching through constructive alignment. Higher Education, 32, 347-364.

* o.a. Dochy, 2017; Sambell et al., 2013; Cilliers et al., 2012; Broekkamp & Van Hout-Wolters, 2007

Meer weten?

https://www.han.nl/artikelen/2021/04/goodiebag-eigentijds-beoordelen-en-beslissen/Installatierede_Tamara-van-Schilt.pdf

Eigentijds beoordelen en beslissen

Korte definitie

Het bewust* en weloverwogen# inzetten van toetsen als integraal onderdeel van het onderwijs, waarbij op basis van informatierijke beoordelingen zorgvuldige beslissingen genomen worden over (het leren van) leerlingen en de kwaliteit van het onderwijs wordt geoptimaliseerd°.

** passend bij de visie op onderwijs*

ontwerpkeuzes zijn evidence-informed

° docenten gebruiken informatie uit toetsen bij het reflecteren op het eigen handelen

Eigentijds beoordelen en beslissen

Uitgangspunten

- Visie op onderwijs is leidend
- Doet recht aan de drie functies van toetsen:
 - Leerfunctie
 - Beslisfunctie
 - Evaluatiefunctie
- Mogelijk binnen ieder onderwijs- en toetssysteem
- Vereist de bereidheid te reflecteren op het eigen handelen

Praktische handvatten

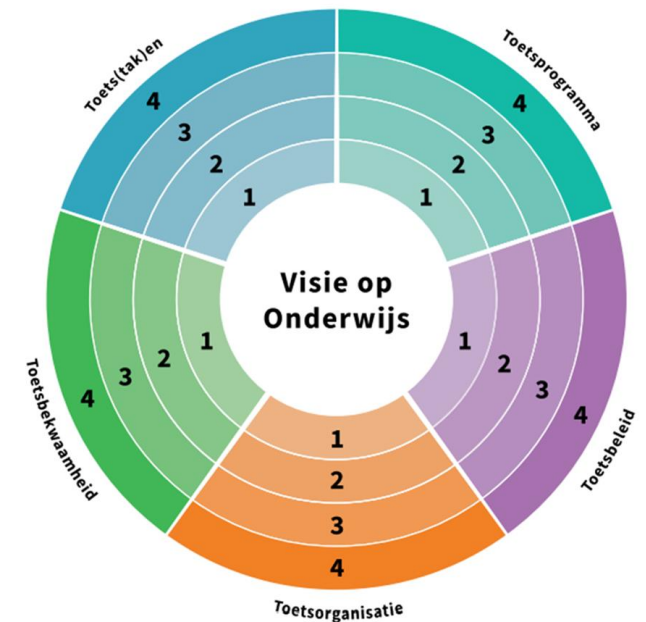
- Maak bewuste en geïnformeerde ontwerpkeuzes
- Maak onderscheid tussen beoordelen en beslissen
- Verzamel informatie ten behoeve van de beslissing die je wil nemen
- Ga in gesprek met de student over de waarde van beoordelingen
- Geef informatierijke beoordelingen
- Blijf bewust toetsbekwaam

Handvat 1

Maak bewuste en geïnformeerde ontwerpkeuzes

- Visie op onderwijs is leidend
- Beargumenteerde keuzes voor de inrichting van het onderwijs én het toetssysteem
- Evidence-informed

Aan de slag met het toetsweb?

<https://toetsweb.netlify.app/>

<https://www.han.nl/projecten/2011/de-toetsing-getoetst/resultaten/>

Handvat 1

Maak bewuste en geïnformeerde ontwerpkeuzes

- Visie op onderwijs is leidend
- Beargumenteerde keuzes voor de inrichting van het onderwijs én het toetssysteem
- Evidence-informed

Voer met elkaar het gesprek:

-Wat is onze visie op onderwijs (en daarmee op opleiden en leren)?

-Welke functies van toetsen onderscheiden wij?

-Wat vinden wij essentieel?

-Wat betekent dit voor de (ontwerp)keuzes die we maken?

-Door welke reeds ontwikkelde kennis/ervaringen kunnen we ons daarbij laten inspireren?

-...

Handvat 2

Maak onderscheid tussen beoordelen en beslissen

- **Beoordelen:** vaststellen waar de leerling staat ten opzichte van waar hij moet staan
 - **Beslissen:** verbinden van een consequentie aan een of meerdere beoordelingen
 - Beslissingen voor morgen (bijsturen onderwijs(leer)proces)
 - Tussentijdse voortgangsbepalingen (voortgang ontwikkeling, remediëring)
 - Zwaarwegende beslissingen (vaststellen van wat geleerd is)
- Aantal benodigde beoordelingen is afhankelijk van type beslissing

Voer met elkaar het gesprek:

-Hoe geven wij invulling aan beoordelen en beslissen?

-Welke beslissing nemen wij en op welke manier?

-...

Handvat 3

Verzamel informatie t.b.v. de beslissing die je wil nemen

- Decision-driven data-collection versus data-driven decision-making
- Welke informatie heb je nodig om de beslissing zorgvuldig en betrouwbaar te kunnen nemen?
- Constructieve afstemming: (leer)doelen, leeractiviteiten en toetsactiviteiten in samenhang uitvoeren

desicion-driven data-collection vs data-driven decision-making

Van: data-driven decision-making

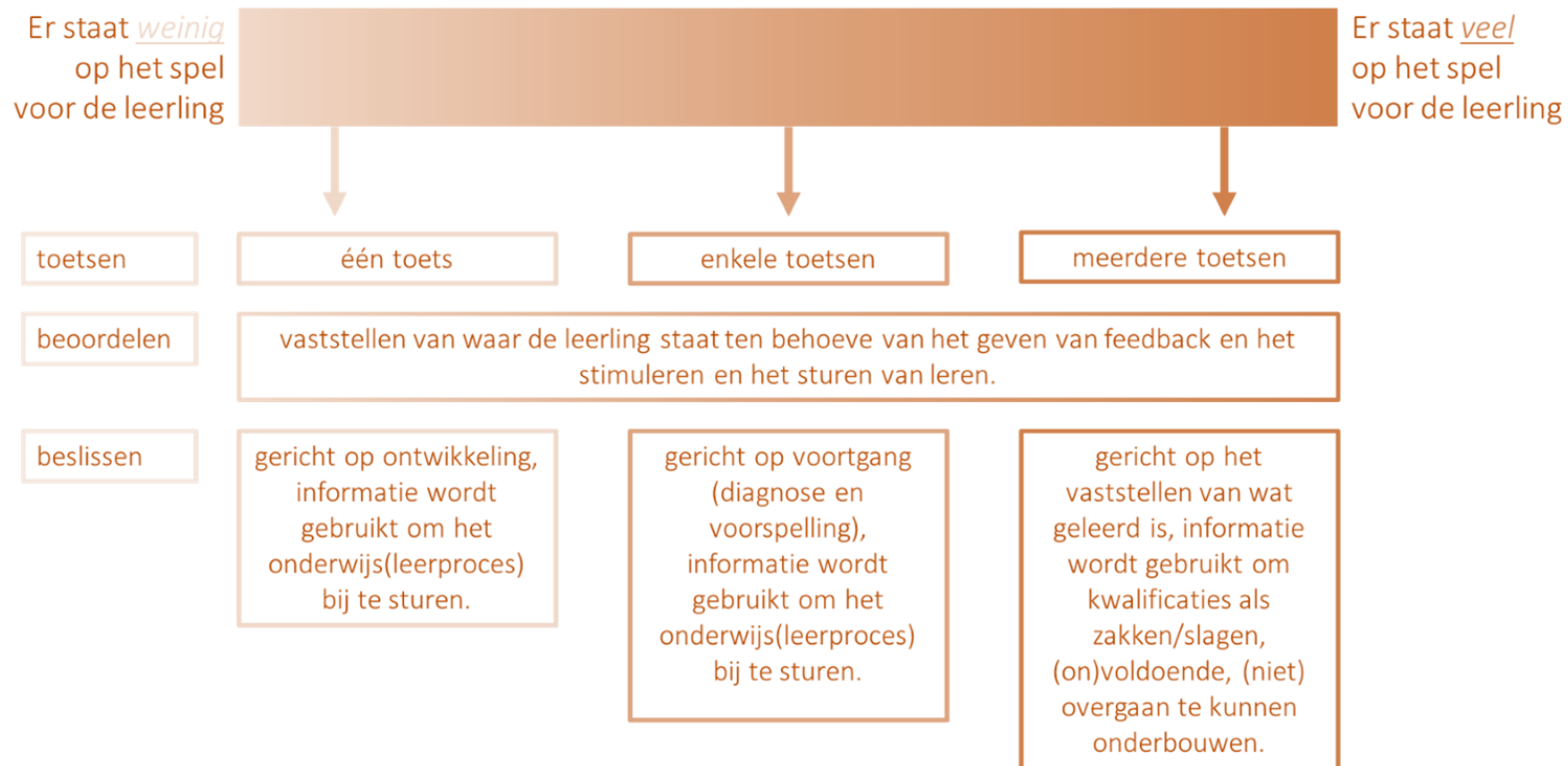
Op basis van beschikbare (toets)informatie beslissingen nemen.

Naar: decision-driven data-collection

Op basis van de te nemen beslissing (toets)informatie verzamelen.

Beoordelen en beslissen & benodigde informatie

Handvat 3

Verzamel informatie t.b.v. de beslissing die je wil nemen

- Decision-driven data-collection versus data-driven decision-making
- Welke informatie heb je nodig om de beslissing zorgvuldig en betrouwbaar te kunnen nemen?
- Constructieve afstemming: (leer)doelen, leeractiviteiten en toetsactiviteiten in samenhang uitvoeren

Voer met elkaar het gesprek:

- Welke beslissing nemen wij op welke momenten?
- En waarover nemen we dan een beslissing?
- Hoe stellen we de leerling in staat aan te tonen dat hij zich ontwikkelt en dat hij de beoogde leeropbrengsten beheerst?
- Welke informatie hebben we nodig om deze beslissing te kunnen nemen?
- Hoe komen we tot een zorgvuldig samengesteld toetsprogramma met een bewuste en beargumenteerde keuze van toetsvormen?

-...

Handvat 4

Ga met de leerling in gesprek over de waarde van beoordelingen

- Accepteren en gebruiken van de informatie, én actief op zoek gaan naar extra informatie
- Houvast ervaren in leerproces
- Begeleiden in nemen van regie over ontwikkeling

Voer met elkaar het gesprek:

- Hoe willen wij, vanuit onze visie op ontwikkelen, invulling geven aan het leerproces van de leerling?
- Wat heeft de leerling nodig om regie te kunnen nemen over zijn ontwikkeling?
- Wat vraagt het van ons als docenten om de leerlingen in hun kracht te zetten?
- ...

Aan de slag met leerlingvaardigheden voor formatief evalueren?
<https://www.han.nl/artikelen/2021/03/toolkit-formatief-evalueren/>

Handvat 5

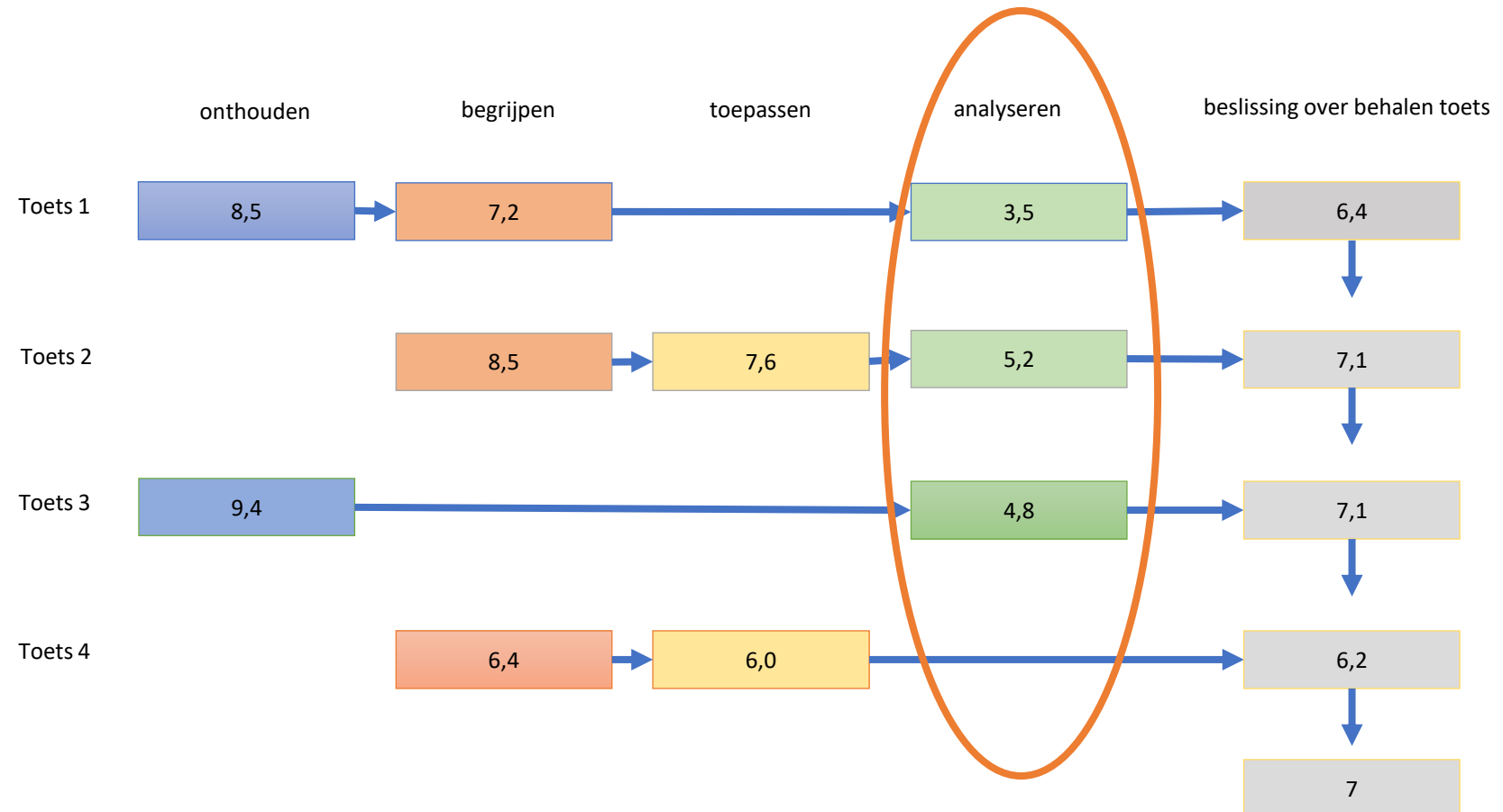
Geef en benut informatierijke beoordelingen

- Richting geven aan leerproces
- Narratieve onderbouwingen
- Beslissingen baseren op informatierijke beoordelingen, niet op basis van een rekenkundig gemiddelde

Aanvullend bij handvat 5

Geef en benut informatierijke beoordelingen

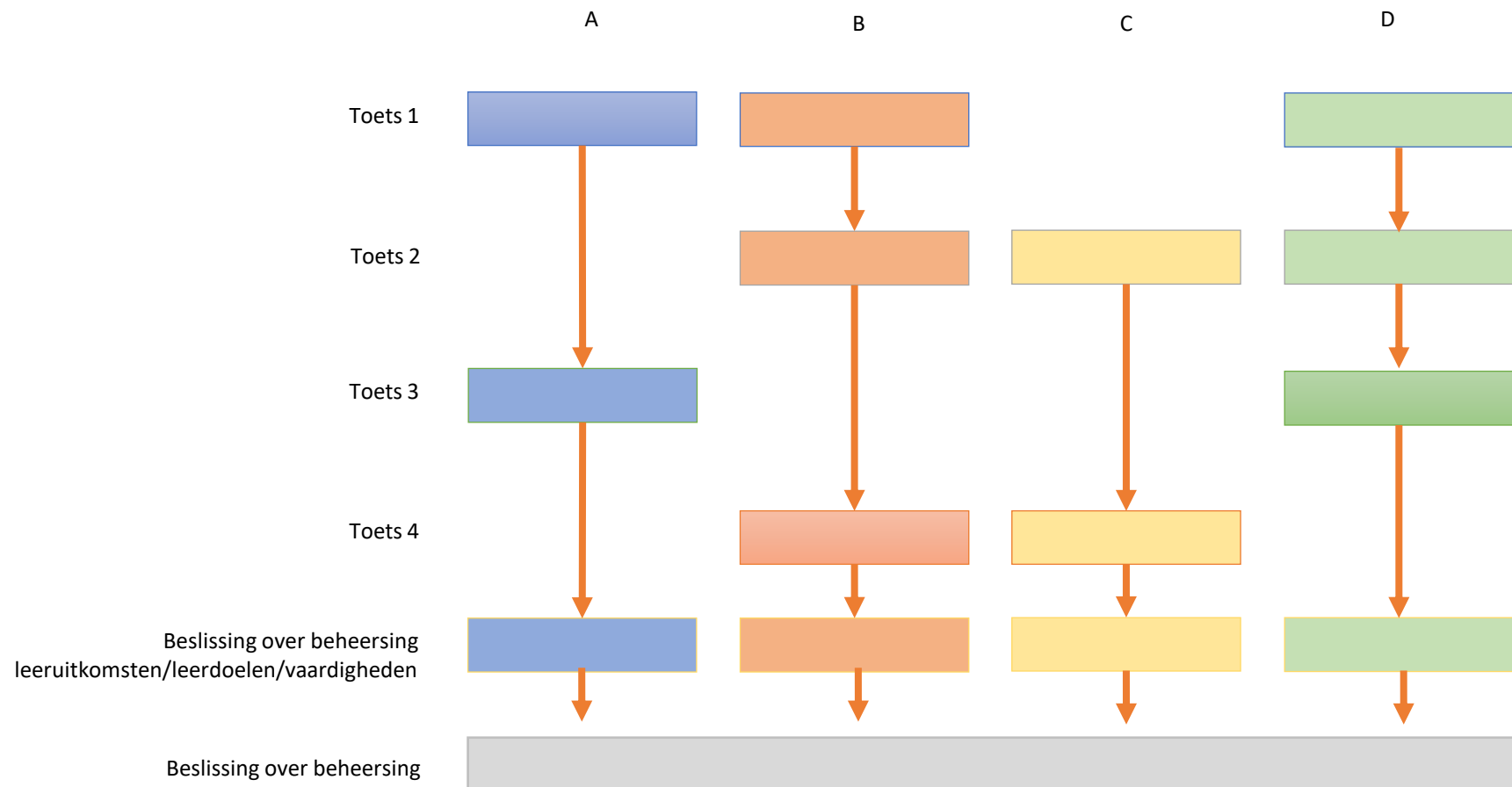
Cijfer op de toets als uitgangspunt (bijvoorbeeld bij vaststellen rapportcijfer)

Aanvullend bij handvat 5

Geef en benut informatierijke beoordelingen

Informatie als uitgangspunt bij beslissen

Handvat 5

Geef en benut informatierijke beoordelingen

- Richting geven aan leerproces
- Narratieve onderbouwingen
- Beslissingen baseren op informatierijke beoordelingen, niet op basis van een rekenkundig gemiddelde

Voer met elkaar het gesprek:

-Hebben we allemaal hetzelfde beeld bij het leerdoelen?

-Hoe kalibreren we op de doelen?

-Hoe aggregeren wij de informatie zodanig dat die informatie geeft over de doelen?

-Hoe geven wij beoordelingen die én richting kunnen geven aan het leren én benut kunnen worden bij het onderbouwen van een beslissing?

-Hoe borgen wij de kwaliteit van onze beoordelingen en beslissingen?

-...

Handvat 6

Blijf bewust toetsbekwaam

- Kwaliteit van beoordelingen en beslissingen is afhankelijk van de toetsbekwaamheid van de docent
- Bekwaamheid:
 - Bewustzijn van eigen concepties
 - Ontwerpen toetsing
 - Bewustzijn van impact van toetsen op (leren van) leerlingen
 - Reflecteren op eigen handelen

Voer met elkaar het gesprek:

-Welke bekwaamheid verwachten we van wie?

-Hoe gaan we om met toetsbekwaam worden en blijven?

-Hoe benutten we bewust de reflectie op ons eigen handelen om het onderwijs te verbeteren?

-...

Eigentijds beoordelen en beslissen

Praktische handvatten

1. Maak bewuste en geïnformeerde ontwerpkeuzes
2. Maak onderscheid tussen beoordelen en beslissen
3. Verzamel informatie ten behoeve van de beslissing die je wil nemen
4. Ga in gesprek met de leerling over de waarde van beoordelingen
5. Geef informatierijke beoordelingen
6. Blijf bewust toetsbekwaam

Vragen?

In gesprek

- *Kies een van de handvatten en ga in 2-/3-tallen het gesprek aan:*
 - *Waar zie je kansen?*
 - *Waar zie je uitdagingen?*

OF

- *Kies een van de casussen en ga in 2-/3-tallen het gesprek aan:*
 - *Welke ontwerpkeuzes zijn hier gemaakt?*
 - *Waar ontstaan vanuit de handvatten mogelijke knelpunten?*
 - *Welke ontwerpkeuzes zou je kunnen maken om meer aan te sluiten bij de handvatten?*

